

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ (päivitetty 31.8.2023)

1) Ennaltaehkäisy

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
- Ennaltaehkäisyssä panostetaan erityisesti toimintakulttuuriin ja yhteisöllisyyteen ja toimivan vuorovaikutuksen pelisääntöihin ”Me kaikki ollaan me” - Vastakkainasettelujen torjunta - sen sijaan lähtökohtana se mikä yhdistää - Positiivinen, ratkaisukeskeinen ilmapiiri - Toimijoina koko kouluyhteisö, vanhempainyhdistys ja kaikki huoltajat - Selkeä ja avoin tiedottaminen koteihin - Ehkäiseminen ja puuttuminen - Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu	- Kunnioittava puhetapa - Varhainen puuttuminen - Small talk arjessa - Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoihin panostaminen - Askeleittain, Lions Quest, Yhteispeli tms. - Tuetaan joustavan identiteetin rakentamista ja itsemäärittelyoikeuden toteutumista - Yhteisöllisyyden ja osallisuuden portaat - Säännöllisesti, lukuvuosittain, oppilaiden kanssa käydään läpi mitä on kiusaaminen, käsitteen määrittelyä - Säännöllinen kartoittaminen kyselyin tai kouluterveydenhuollon määräämisten yhteydessä - Koululla nollatoleranssi kiusaamisen suhteen - Ryhmäytyt, kuraattorit, kouluvalmentajat, KiVa-tiimi tai vastaava, oppilaskunta, tukioppilaat - Tukioppilaiden roolin vahvistaminen ja nostaminen - Ryhmäytystä läpi koko lukuvuoden kaikille luokka-asteille. Tärkeää, että tunnetaan toinen toisemme.	Miten tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoja opetetaan koulussanne? Ahvenisjärven koulu pilotoi ProKoulu – toimintamallia kaikissa koulutaloissa. 4. ja 6.luokkalaisille tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta 0.5h lukujärjestyksessä. Opettajien käytettävissä on Tampereen kaupungin valmistama materiaali tunne, vuorovaikutus- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen. Samaa materiaalia käytetään kaikilla luokkatasoilla 1 –6. 9.luokalla tarjotaan lyhytvalinnaisena Mielen hyvinvointikurssia, jota ohjaavat kuraattori ja psykologi. Alakoulun puolella kuraattori järjestää valituille luokille tarpeen mukaan tunne- ja vuorovaikutusjaksoja, 4–5 tuntia. Ahvenisjärven koulussa on kolme kouluvalmentajaa. Kouluvalmentajat ovat läsnä

	• ProKoulu -toiminta • Oppilaita rohkaistaan ilmoittamaan havaitsemastaan/kohtaamastaan kiusaamisesta aikuiselle. • Oppilaiden yksilöllinen tuki ja seuranta • Välituntivalvonta tärkeää ongelmien ehkäisyssä, kuin tunnistamisessa	<i>oppilaiden kouluarjessa, mikä mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja mikäli koulussa esiintyy riita- ja kiusaamistilanteita, vievät he asian eteenpäin tarvittaville tahoille.</i> <i>Yläkoululaisille on luotu kouluvalmentajan ja oppilaiden välinen Instagram tili, jossa pureudutaan ajankohtaisiin teemoihin, puututaan erilaisiin ilmiöihin ja samalla oppilaat pystyvät viestittelemään matalalla kynnyksellä heille tutulla alustalla.</i> <i>Yläkoululaisille järjestetään yhteistyössä muiden tahojen kanssa erilaisia työpajoja.</i> <i>Alakoulun oppilaille on tarjolla Lupa harrastaa teatterikerho, joka liittyy tunne- ja vuorovaikutustaitoihin.</i> <i>Koululla toimii lukuvuoden 24-25 Non-fighting generationin ryhmät, joissa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.</i> <i>MOK -tunneilla harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja kaikilla vuosiluokilla. MOK-viikon aiheena Ekososiaalinen sivistys.</i> • Kuka opettaa, millä luokka-asteilla, mitä materiaaleja käytetään? <i>4. ja 6.luokilla on lukujärjestyksen mukaiset tunne- ja vuorovaikutustunnit.</i>
--	--	---

		Kaikilla luokilla on käytössä ProKoulun materiaalit ja koulukohtaisesti sovitut tavoitteet sekä siinä sovitut yhteiset toimintatavat. Oppilashuollon käynneillä opetellaan tunne- ja kaveritaitoja. Tunnetaitojakso voidaan pitää tarvittaessa koko oppilasryhmälle, millä tahansa luokka-asteella. Icehearts ryhmissä yhteistyötaitoja opetetaan toiminnan yhteydessä. <i>Kuinka monta tuntia opetukseen käytetään? Missä oppiaineissa?</i> Alakoulussa luokanopettajan johdolla oppiaineen rajat ylittävinä kokonaisuuksina sekä 4.luokalla että 6.luokalla ympäristöoppiaineen alla. Yläkoulussa taitoja käsitellään mm. luokanohjaajan varteissa, katsomusaineissa, terveystiedossa ja yhteiskuntaopissa, oppilaanohjauksessa, liikuntatunneilla sekä kotitaloustunneilla. <i>Miten kiusaamisesta voi ilmoittaa</i> Kiusaamisen kohde voi ilmoittaa kenelle tahansa koulun aikuiselle. Jokaisella koulun aikuisella on velvollisuus puuttua itse ja/tai tarvittaessa pyytää apua kiusaamistilanteen hoitoon. Tilanteesta tietoinen aikuinen ilmoittaa aina luokanopettajalle tai luokanohjaajalle. Kiusaaminen tapahtuu usein välitunnilla, siirtymisissä ja vapaissa tilanteissa oppitunnin ulkopuolella.
--	--	--

		Nettikiusaamisen voi ilmoittaa ja apua saada Someturva sovelluksen kautta. Someturvasta muistutetaan 4.-9.luokkalaista oppilaita joka syksy koulun alkaessa. Lisäksi lukuvuoden aikana katsotaan kaikissa 4.-9. luokissa Someturvan tarjoamia oppituokioita ja kerrataan Someturvan käyttö sekä koulun salasana. Kiusaamisesta voi kertoa myös toinen kiusaamisen havainnut oppilas. Tukioppilaat ja oppilaskunnan hallituksen jäsenet ovat luontaisia luottohenkilöitä. Kiusaamisen voi ensimmäisenä havaita huoltaja, joka ottaa yhteyttä opettajaan, opiskeluhooltoon tai rehtoriin. • <i>Miten yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentaminen näkyy koulun arjessa</i> Yhteisöllisen oppilashuollon kokouksissa on oppilaiden edustus. Oppilaskunnan edustajat käyvät opettajien kokouksissa kertomassa oppilaiden näkökulmaa. Uusille 7.luokkalaisille järjestetään joka syksy ryhmäyttämispäivät. Seitsemäsluokkalaisille järjestetään vuosittain myöhemmin talvella jatkoryhmäytys. Tukioppilaat pitävät 7. luokkalaisille ryhmäytystunnit.
--	--	---

		<i>Erilaisten teemaviikkojen järjestäminen ala- ja yläkoulun oppilaskunnan hallitusten, tukioppilaiden sekä kouluvalmentajien yhteistyönä, esim. Pukeutumisteemaviikko, Halloween-viikko ja ystävänpäiväviikko</i> <i>Jotkut teemaviikot enemmän henkilökunnan järjestämisvastuulla, esim. Lapsen oikeuksien viikko, Rasisminvastainen viikko.</i> <i>Oppilaat ovat mukana järjestämässä juhlia (esimerkiksi yläkoulussa Kaamos-juhla ja PoHe-gaala) ja välituntitoimintaa. Oppilaita opetetaan ja rohkaistaan ilmaisemaan oma mielipiteensä oikealle taholle suoraan joko keskustelemalla tai kirjoittaen. Oppilaille tiedotetaan, kuinka heidän mielipiteensä on vaikuttanut koulun arkeen, jotta linkki vaikuttamisen ja tulosten välillä voimistuu. Alakoulussa ja yläkoulussa on omat oppilaskunnan hallitukset, jotka toimivat aktiivisesti lukuvuoden aikana. Oppilaskunnan hallitukset järjestävät tapahtumia ja ottavat kantaa itseään koskeviin asioihin. Yläkoulussa on lisäksi tukioppilastoimintaa.</i> <i>Koulun Erasmus-hankkeen yhtenä teemana on yhteisöllisyyden lisääminen oppilaslähtöisin keinoin. Hankkeessa on mukana oppilaita vuosiluokilta 7.-9. Hankkeeseen liittyvässä valinnaisessa tehdän podcastia.</i> <i>Yläkoululla oppilaille järjestetään yhteistä välituntituntitoimintaa esimerkiksi nuortentilassa.</i>
--	--	---

		<i>Yläkoululla vierailee pari kertaa kuussa kouluvalmentajan "koulukoira", jonka tavoitteena on vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja tuoda oppilaita yhteen.</i> <i>Kouluvalmentaja, liikuntamotivaattori ja tukioppilaat järjestävät yläkoulun oppilaille yhteisiä välituntikilpailuita.</i> <i>Muuta:</i> <i>Järjestetään rasismien vastainen viikko</i> <i>Lyhyt valinnainen Mielen hyvinvointi</i> <i>Tyttöjä rohkaistaan tyttöjen kerhoon</i> <i>Työpaja yhdenvertaisuudesta yläkoululaisille</i> <i>Miten koulu viestii huoltajille</i> <i>Ahvenisjärven koulun oppaassa julkaistaan keskeiset toimintaperiaatteet. Kaikki koulun aikuiset on perehdytetty tarkkailemaan oppilaiden hyvinvointia ja heillä on velvollisuus ilmoittaa opiskeluhuollolle ja oppilaan kotiin havaitsemastaan kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä.</i>
•	•	•

2) Interventio

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
• Puuttuminen mahdollisuuksien mukaan jo ennen tilanteen eskaloitumista ja kriisiä • Kytevien konfliktien tunnistaminen, viranomaisyhteistyö tarvittaessa • Tiedonkulku henkilöstön välillä • Käytetään yhteneviä käsitteitä • Konfliktin akuutissa vaiheessa vain väliintulo ja tilanteen rajaaminen • Toimijat: Tilanteessa oleva opettaja ja tarvittava määrä muita aikuisia	• Puuttumisen yhteydessä olennaista tilanteen rajaaminen • Osapuolten välinen dialogi käydään myöhemmin. • Nopea tiedottaminen koteihin tärkeää em. tavoitteiden saavuttamiseksi.	• <i>Miten interventioprosessi toteutuu koulussanne?</i> Alueen ominaispiirre on paikallisuus. Koulussa ja vapaa-ajalla oppilaat viettävät aikaa tai kohtaavat samoja oppilastovereita. Koulussa tapahtunut heijastuu vapaa-ajalle ja toisin päin. Tästä syystä olennaista on toimiva yhteistyö eri toimijoiden kesken. Koululla on kiinteä ja toimiva yhteistyö viranomaisten kanssa (nuorisotoimi, lastensuojelu, sosiaalitoimi ja poliisi). Koululla on myös kiinteä yhteistyö lasten ja nuorten toimintaa Hervannassa järjestävien tahojen kanssa (Etsivä -harrastetoiminta). • <i>Ketkä ovat siinä keskeiset toimijat?</i> Tilanteen rajaamisessa keskeiset toimijat ovat opettajat ja rehtori, koska he voivat käyttää hallinnollista valtaa. Opiskeluhuollon tuki on käytettävissä koko prosessin ajan. • <i>Miten prosessista on tiedotettu etukäteen</i> Ahvenisjärven koulun oppaassa on tiedotettu keskeiset toimintaperiaatteet. • <i>Kuka vastaa tiedottamisesta interventiotilanteessa?</i> Tiedottamisesta vastaa se, joka on vastuussa tilanteen hoitamisesta ja tietää kokonaisuuden. Tiedottaminen

		<i>tulee hoitaa hätäilemättä, mutta viivyttelämättä. Muille on tärkeää tietää, että tilanne on tiedossa ja toimenpiteet on aloitettu.</i>
--	--	---

3) Selvittely

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
• Oppilaiden näkökulmien kuuleminen, oppilaiden yhteen saattaminen • Ratkaisujen etsiminen ja luottamuksen palauttaminen • Mahdolliset sanktiot • Selvittelyryhmän kokoonpano määräytyy tilanteen ja osapuolten mukaan	• Selvitetään silminnäkijät, huhut, tukijoukot, puolesta loukkaantujat ja polarisoitumisen estäminen • Kirjaaminen • Avoin dialogi tapahtuneesta, ns. identiteettipuhetta kuitenkin vahvistamatta • Voidaan käyttää selvittelymalleja rakennetuista malleista	• <i>Miten huolehditaan siitä, että eri osapuolet tulevat tasavertaisesti kuulluiksi?</i> <i>Paikalla ollut aikuinen kertoo, ketkä olivat paikalla, ketkä olivat osallisia ja ketkä silminnäkijöitä. Selvittelyssä käytetään erilaisia menetelmiä, jotta oppilaat osaavat ja uskaltavat sanoa mitä todella tapahtui. Menetelmiä ovat esimerkiksi kirjoittaminen, henkilökohtainen haastattelu ja ryhmäkysely esimerkiksi koko luokalle. Lisäksi siihen</i>

	○ SOPU, VERSO, KiVa-koulu tms. • Sovittelussa etsitään ratkaisuja ja katsotaan eteenpäin • Korostetaan väkivallatonta ratkaisumallia, puhumalla sopimista • Viranomaisia konsultoidaan tarvittaessa	oikeutettu henkilökunnasta katsoo valvontakameran tallenteen. Oppilaan kuuleminen suoritetaan siten, että oppilaat eivät tiedä onko muita kuultu tai mitä muut ovat kertoneet. • <i>Mihin koulu kirjaa selvittelyn?</i> Asiaa hoitavat aikuiset kirjaavat omiin järjestelmiinsä. Jos asiaan liittyy Wilman lomakkeita, esimerkiksi kasvatuskeskustelu, tulee kirjaus myös sinne. • <i>Mitä työkaluja koululla on käytössä selvittelyn tueksi?</i> • <i>Miten selvittely dokumentoidaan?</i> Selvittely dokumentoidaan asiaa hoitavan omiin järjestelmiin. Opettaja kirjaa Wilmaan kasvatuskeskustelut ja selvittelyt ja mahdolliset sanktiot. Asiaa hoitavat aikuiset kirjaavat. • <i>Ketkä selvittelyyn osallistuvat?</i> Selvittelyyn osallistuvat asianosaiset ja koulun aikuinen/aikuiset. Aikuinen on asian vaiheesta ja vakavuudesta riippuen yleensä luokanopettaja/luokanohjaaja ja opiskeluhoito. Tarvittaessa pyydetään sovitteluapua Tampereen kaupungin sovittelutoimistosta tai oppilaan tukiverkostolta. • <i>Miten mahdolliset sanktiot määräytyvät? Miten huolehditaan niiden tasavertaisuudesta?</i>
--	--	--

		Oppilaiden sanktiot määräytyvät eri riketyyppien mukaan, joita ovat Järjestyssääntörikkomus, lain rikkominen ja koulunkäynnin laiminlyönti. Sanktiot ovat osittain erilaisia eri ikäryhmillä. Tästä syystä sanktioita kerrataan ja tarkennetaan luokka-astetiimeissä. Selkeät lainrikkomukset, esimerkiksi asiakirjan väärentäminen tai tupakkatuotteiden hallussapitoon on automaattiset sanktiot. Yleisimmät näistä rikkeistä ja sanktiot on kuvattu Ahvenisjärven koulun oppaassa. • Kuka huolehtii tiedottamisesta ja yhteyden ottamisesta viranomaisiin? Pienemmissä asioissa luokanopettaja/luokanohjaaja huolehtii tiedottamisesta. Lastensuojeluilmoituksen tekee asiaa selvittänyt henkilö. Jatkoselvittelystä vastaa rehtorit tai Opiskeluhoito yhdessä luokanopettajan / luokanohjaajan kanssa. Jos kyseessä on asianomistajarikos, oppilaan huoltaja voi olla suoraan yhteydessä viranomaisiin. • Kenelle tiedotetaan ja miten? Selvittelystä tulee tiedottaa huoltajalle, oppilaalle, opiskelijahuollolle ja oppilaan luokanopettajalle tai luokanohjaajalle. Tiedotus tulee tehdä tavalla, jonka huoltaja ymmärtää. Tarvittaessa käytetään tulkkia. Kun poliisi tulee suunnitellusti puhuttelemaan oppilasta, ilmoitetaan huoltajalle.
--	--	--

4) Seuranta

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
- Asia käsitellään yhdessä, tunnistetaan tapahtumat, tehdään sovinto - Laaditaan yhteiset sopimukset: osapuolet määrittävät mitä tarvitsevat ja tarpeiden pohjalta tehdään sopimus - Mahdolliset sanktiot ja niistä huolehtiminen. - Tehdään johtopäätökset ja tarvittavat muutokset toimintaan. - Sovitetaan aina myös seurannasta ja tarvittaessa jälkihoidosta - Toimijat: Koulun edustaja, osapuolet, tarvittaessa moniammatillinen tukitiimi koulun ulkopuolelta (lastensuojelu + perhetyö mukana)	- Käydään läpi, mitä opittiin Kirjaaminen - Nimettömyys - Luottamuksellisuus - Konfliktien näkeminen oppimistapahtumina - Käytetään ulkopuolista tukihenkilöä tarvittaessa	<i>Kuka vastaa seurannasta?</i> Seurannasta sovitaan yhdessä asiaa selvittäneiden kanssa. <i>Mitä asioita seurantaan kuuluu?</i> Seurannassa tarkastetaan, että kiusaaminen / häirintä on loppunut eikä se ole jatkunut eri henkilön toimesta. Seurannan tulee olla kestoaltaan riittävän pitkä ja sen tulee osoittaa, että asiaan puututaan tosissaan. Seurannassa varmistetaan myös oppilaan psyykkinen hyvinvointi, tarvittaessa oppilas ohjataan opiskeluhooltoon. Yhteistyö kodin ja koulun välillä on tärkeää. <i>Miten toimitaan, jos sovitut asiat eivät ole toteutuneet?</i>

Tiedotus huoltajille ja tarvittaessa sidosryhmille		<i>Jos kiusaaminen/häirintä/väkivalta jatkuu, on se osoitus, että toimia tulee muuttaa ja/tai tehostaa. Tarvittaessa selvittelyyn voidaan ottaa mukaan lisätoimijoita. Myös opetusryhmämuutokset ovat mahdollisia.</i> <i>Kuinka pitkään seuranta jatkuu</i> <i>Seuranta ja seurannan keston määrittelee kiusaamisen/häirinnän/väkivallan vakavuus ja kesto. Tarvittaessa seuranta jatketaan vielä seuraavan lukuvuoden aikana. Nivelvaiheessa tieto siirtyy eteenpäin.</i>
--	--	---

